

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه شهید باهنر کرمان

دانشکده فني و مهندسي

بخش مهندسي مکانیک

پایان نامه تحصيلي براي دريافت درجه کارشناسي ارشد رشته مهندسي مکانیک گرايش
تبدیل انرژی

بررسي تأثير استفاده از بازتابنده‌ها بر روي کارايي پمپ آب فتوولتاييک به
همراه پاشش آب بر روي سطح پانل

استاد راهنما:

دکتر مهراڻ عامری

مؤلف:

سید حمید طبایي کازرونی

تیر ماه ۱۳۹۰

این پایان نامه به عنوان یکی از شرایط درجه کارشناسی ارشد به

گروه مهندسی مکانیک

دانشکده فنی و مهندسی

دانشگاه شهید باهنر کرمان

تسلیم شده است و هیچگونه مدرکی به عنوان فراغت از تحصیل دوره مزبور شناخته نمی شود.

دانشجو: سید حمید طبایی کازرونی

استاد راهنما: دکترمهران عامری

داور ۱: دکتر سید عبدالرضا گنجعلیخان نسب

داور ۲: دکتر محمد حسن صفاری پور

معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده:

حق چاپ محفوظ و مخصوص به دانشگاه شهید باهنر کرمان است.

تقدیم به:

این مجموعه را به پدر و مادرم، نگاهان سبز زندگی و برادر مهربانم تقدیم می‌کنم.

تشکر و قدردانی:

تشکر و سپاس فراوان از استاد کاردان، جناب آقای دکتر عامری را بر خود واجب می‌دانم که در همه لحظات با متانت و بزرگواری خویش، بنده را در راه این تحقیق یاری و راهنمایی نمودند به طوریکه بدون کمک‌های ایشان هرگز قادر به انجام این تحقیق نبوده‌ام. امیدوارم با مهربانی همیشگی خود کاستی‌های این پایان نامه را بر من ببخشند.

در پایان نیز جادارد از دوست بزرگوار خویش، آقای مهندس حمید حسینی به جهت کمک‌های بی‌دریغشان در انجام این تحقیق صمیمانه تشکر کنم و آرزومند توفیق ایشان در رسیدن به اهداف بزرگشان هستم.

چکیده:

کاربرد گسترده پمپ‌های آب خورشیدی، به علت قیمت بالای آنها محدود می باشد. در جهت بهینه کردن سرمایه گذاری بر روی این سیستم ها، لازم است هر چه بیشتر بهینه سازی این سیستم‌ها در جهت کاهش واقعی قیمت سیستم پرداخته شود.

قلب سیستم‌های پمپاژ آب خورشیدی، پانل‌های فتوولتاییک می‌باشند. توان تولیدی به وسیله این پانل‌ها نسبت مستقیمی با میزان تابش رسیده به سطح این سلول‌ها دارد.

در این تحقیق به منظور افزایش میزان تشعشع رسیده به سطح سلول‌های خورشیدی، بازتابنده‌هایی از دو جنس مختلف فویل آلومینیوم و استیل ضدزنگ ۳۰۴ بر روی سیستم نصب شده و تاثیر استفاده از این بازتابنده‌ها بر روی کارایی پمپ آب خورشیدی مورد ارزیابی قرار گرفته است.

افزایش دمای پانل‌های فتوولتاییک منجر به کاهش شدید توان خروجی از این پانل‌ها می‌شود. افزایش شدت تشعشع رسیده به سطح پانل‌های خورشیدی به دلیل استفاده از بازتابنده‌ها، باعث افزایش دمای پانل‌های خورشیدی به میزان قابل توجهی می‌شود. در این تحقیق به منظور پایین نگه داشتن دمای سطح سلول‌ها، از جریان لایه‌ای آب بر روی سطح سلول‌های خورشیدی استفاده شده است. جریان آب بر روی سطح سلول‌ها، علاوه بر خنک کاری به کاهش افت انعکاسی نیز کمک می‌کند.

کلید واژه: پمپ آب فتوولتاییک، بازتابنده‌ها، پاشش آب، فویل آلومینیوم، استیل ضد

زنگ

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: مقدمه
۲	۱-۱ انرژی‌های تجدیدپذیر.....
۳	۲-۱ انرژی خورشیدی.....
۵	۳-۱ روش‌های تبدیل انرژی خورشیدی به انرژی الکتریکی.....
۶	۱-۳-۱ استفاده از انرژی حرارتی خورشید.....
۷	۱-۱-۳-۱ مزایای نیروگاه‌های خورشیدی.....
۸	۲-۳-۱ سیستم‌های فتوولتائیک.....
۱۲	۴-۱ پمپ آب فتوولتائیک.....
۱۴	۱-۴-۱ جنبه اقتصادی پمپ آب فتوولتائیک.....
۱۴	۲-۴-۱ معرفی سیستم‌های پمپ آب فتوولتائیک.....
۱۵	۳-۴-۱ ساختار سیستم پمپ آب فتوولتائیک.....
۱۵	۱-۳-۴-۱ اتصال مستقیم پانل به پمپ.....
۱۵	۲-۳-۴-۱ اتصال پمپ به باتری و شارژ باتری از طریق پانل.....
۱۶	۳-۲-۴-۱ اتصال پمپ به پانل از طریق دنبال کننده توان ماکزیمم.....
۱۶	۴-۳-۴-۱ تلفیقی از تمام حالات به همراه پانل با دنبال کننده خورشیدی.....
۱۷	۵-۱ بازتابنده‌ها.....
۱۸	۶-۱ مروری بر کارهای گذشته.....
۲۱	۷-۱ اهداف تحقیق.....
۲۲	فصل دوم: سیستم‌های فتوولتائیک
۲۳	۱-۲ مقدمه.....
۲۴	۲-۲ ساختار سیستم‌های فتوولتائیک.....
۲۵	۱-۲-۲ پانل‌های فتوولتائیک.....
۲۹	۳-۲ مدل‌سازی پانل‌های فتوولتائیک.....
۲۹	۱-۳-۲ مدل‌سازی پانل با استفاده از پارامترهای مشخصه.....
۳۳	۲-۳-۲ پارامترهای مشخصه در دماهای مختلف.....
۳۵	۱-۲-۳-۲ مدل پیش‌بینی دمای پانل.....

۳۶	پارامترهای مشخصه در دما و تابش سطح مختلف.....	۳-۳-۲
۳۶	پارامترهای مشخصه در دما، تابش سطح و شرایط آب هوایی مختلف.....	۴-۳-۲
۳۹	نتیجه گیری.....	۵-۳-۲
۴۰	خلاصه فصل.....	۴-۲
۴۱	فصل سوم: متمرکز کننده‌ها	
۴۲	مقدمه	۱-۳
۴۳	متمرکز کننده‌ها با قدرت بالا.....	۲-۳
۴۶	متمرکز کننده‌ها با قدرت پایین.....	۳-۳
۴۶	متمرکز کننده‌های سهمی گون.....	۱-۳-۳
۴۷	متمرکز کننده تخت.....	۲-۳-۳
۴۸	مواد مورد استفاده برای ساخت بازتابنده‌های خورشیدی.....	۴-۳
۴۹	فصل چهارم: شرح تجهیزات تست پمپ آب فتوولتائیک	
۵۰	مقدمه	۱-۴
۵۰	شرح تجهیزات پمپ آب فتوولتائیک.....	۲-۴
۵۳	پانل‌های فتوولتائیک.....	۱-۲-۴
۵۴	کنترلر.....	۲-۲-۴
۵۵	نمودارهای مشخصه پمپ آب فتوولتائیک.....	۳-۲-۴
۵۷	موتور.....	۴-۲-۴
۵۸	وسایل اندازه گیری.....	۳-۴
۵۸	سنسور خورشیدی.....	۱-۳-۴
۵۹	ترموکوپل و دماسنج.....	۲-۳-۴
۵۹	آمپر متر و ولت متر.....	۳-۳-۴
۵۹	شیر کنترل.....	۴-۳-۴
۶۰	کنترلر آب.....	۵-۳-۴
۶۰	مانومتر.....	۶-۳-۴
۶۰	مقاومت متغیر.....	۷-۳-۴
۶۱	فصل پنجم: بررسی تاثیر استفاده از بازتابنده‌ها بر روی کارایی پمپ آب فتوولتائیک	

۶۲	.....مقدمه	۱-۵
۶۲	.....آرایش و وضعیت قرار گیری پانل های خورشیدی	۲-۵
۶۲	.....بررسی نتایج آزمایش	۳-۵
۶۲	.....تعیین زاویه بهینه برای بازتابنده	۱-۳-۵
۶۴	.....بررسی میزان تشعشع رسیده به سطح پانل ها در حالت های مختلف	۲-۳-۵
۶۴	.....اطلاعات تشعشی محل آزمایش	۱-۲-۳-۵
۶۴	.....تابش رسیده به سطح پانل ها	۲-۲-۳-۵
۶۷	.....بررسی تاثیر استفاده از بازتابنده هایی از دو جنس فویل آلومینیوم و استیل ضدزنگ ۳۰۴ بر روی کارایی پمپ آب فتوولتائیک	۳-۳-۵
۷۲	.....نتیجه گیری	۴-۵
۷۳	فصل ششم: بررسی تاثیر استفاده از بازتابنده به همراه پاشش آب بر روی سطح پانل، بر روی کارایی پمپ آب فتوولتائیک	
۷۴	.....مقدمه	۱-۶
۷۴	.....بهبود تطبیق ضرایب انعکاسی لایه های در کنار هم قرار گرفته پانل	۲-۶
۷۵	.....اثر های حرارتی	۳-۶
۷۶	.....تاثیر پاشش آب بر روی سطح پانل به همراه بازتابنده	۴-۶
۸۲	.....بررسی تاثیر پاشش بر روی جریان و ولتاژ خروجی از پانل ها	۵-۶
۸۴	.....آنالیز خطا	۶-۶
۸۶	.....نتیجه گیری	۷-۶
۸۷	.....پیشنهادات	۸-۶
۸۸	.....مراجع	۳-۳-۴

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
فصل دوم	
۳۴	جدول ۱-۲ پارامترهای اندازه‌گیری شده عملکرد الکتریکی مدل.....
۳۵	جدول ۲-۲ پارامترهای حرارتی مدل برای چند نوع پانل با چندین نوع مونتاژ.....
فصل چهارم	
۵۳	جدول ۱-۴ مشخصات فنی پانل‌های فتوولتائیک.....
۵۴	جدول ۲-۴ مشخصات فنی کنترلر.....
۵۸	جدول ۳-۴ مشخصات پیرانومتر Kip & Zenon.....
فصل ششم	
۸۵	جدول ۱-۶ محاسبه خطای آزمایشگاهی در محاسبه توان الکتریکی خروجی از پانل‌ها.....

فهرست شکل ها

صفحه		عنوان
فصل اول		
۵	..... یک نیروگاه حرارتی خورشیدی در نیومکزیکو.....	شکل ۱-۱
۶	..... یک فروند هواپیمای آزمایشی فتوولتاییک.....	شکل ۲-۱
۹	..... یک سلول خورشیدی.....	شکل ۳-۱
۱۰	..... پانل های خورشیدی بکار رفته در ایستگاه فضایی بین المللی	شکل ۴-۱
۱۳	..... روند کاهش قیمت پانل های فتوولتاییک.....	شکل ۵-۱
۱۵	..... فلوجارت اتصال مستقیم پانل به موتور پمپ.....	شکل ۶-۱
۱۶	..... فلوجارت اتصال پانل به باتری و راه اندازی موتور از طریق باتری.....	شکل ۷-۱
۱۶	..... فلوجارت اتصال پمپ به پانل از طریق دنبال کننده توان ماکزیمم.....	شکل ۸-۱
۱۶	..... تلفیقی از تمام حالات به همراه پانل با دنبال کننده خورشیدی.....	شکل ۹-۱
۱۷	..... تصویر شماتیک یک بازتابنده منحنی شکل.....	شکل ۱۰-۱
۱۷	..... تصویر شماتیک یک بازتابنده سطح صاف.....	شکل ۱۱-۱
فصل دوم		
۲۳	..... پتانسیل خورشیدی با استفاده از فناوری فتوولتاییک.....	شکل ۱-۲
۲۴	..... اجزا سیستم فتوولتاییک.....	شکل ۲-۲
۲۶	..... ساختار پانل خورشیدی.....	شکل ۳-۲
۲۸	تاثیرافزایش دما بر روی توان تولیدی یک پانل پلی کریستالی ۴۵ واتی در تشعشع ۵۰۰ و ۱۰۰۰ وات بر متر مربع.....	شکل ۴-۲
۲۸	تاثیر افزایش دما بر روی میزان ولتاژ و آمپر تولیدی یک پانل پلی کریستالی ۴۵ واتی در تشعشع ۵۰۰ و ۱۰۰۰ وات بر متر مربع.....	شکل ۵-۲
۳۱	..... نمودار مشخصه یک پانل ۶۴ واتی با مشخصات استاندارد	شکل ۶-۲
۳۱	نمودار مشخصه I-V پانل پلی کریستال سیلیکونی ۴۰۰واتی در $E_t = 982W / m^2$ و $T_{cell} = 53^{\circ} c$	شکل ۷-۲
۳۲	نمودار مشخصه I-V پانل پلی کریستال سیلیکونی ۶۴ واتی در $E_t = 986W / m^2$ و $T_{cell} = 38^{\circ} c$	شکل ۸-۲

۳۲	نمودار مشخصه I-V پانل آمرف سیلیکونی ۶۴ واتی در	شکل ۹-۲
	$E_t = 982 W / m^2$ و $T_{cell} = 73^{\circ} c$	
۳۳	نمودار مشخصه I-V پانل تک کریستال سیلیکونی ۴۰۰ واتی	شکل ۱۰-۲
	در $E_t = 982 W / m^2$ و $T_{cell} = 73^{\circ} c$	
۳۸	نمودار مشخصه I-V پانل پلی کریستالی سیلیکونی ۶۴ واتی	شکل ۱۱-۲
	در $E_t = 986 W / m^2$ و $T_{cell} = 30^{\circ} c$	
۳۸	نمودار مشخصه P-V پانل پلی کریستال سیلیکونی ۶۴ واتی	شکل ۱۲-۲
	در $E_t = 986 W / m^2$ و $T_{cell} = 38^{\circ} c$	
۳۹	نمودار مشخصه P-V پانل تک کریستال سیلیکونی ۴۰۰ واتی در	شکل ۱۳-۲
	$E_t = 982 W / m^2$ و $T_{cell} = 73^{\circ} c$	

فصل سوم

۴۲	کاهش هزینه الکتریسته تولیدی به وسیله پانل فتوولتائیک به همراه متمرکز کننده.....	شکل ۱-۳
۴۳	تصویری از یک عدسی فرسnel و متمرکز کردن نور بر قطعه کوچکی از سلول خورشیدی.....	شکل ۲-۳
۴۴	تقسیم عدسی های فرسnel به دو دسته دو بعدی (بالا سمت چپ) و سه بعدی	شکل ۳-۳
۴۵	نیروگاه ۱ کیلوواتی در مادرید اسپانیا.....	شکل ۴-۳
۴۵	نیروگاه ۳۵۰ کیلوواتی در عربستان سعودی.....	شکل ۵-۳
۴۶	نمایی از یک متمرکز کننده سهمی گون.....	شکل ۴-۳
۴۷	تصویری از یک متمرکز کننده تخت.....	شکل ۵-۳

فصل چهارم

۵۱	شماتیک سیستم پمپ آب فتوولتائیک.....	شکل ۱-۴
۵۱	سیستم آزمایشگاهی پمپ آب فتوولتائیک.....	شکل ۲-۴
۵۲	بازتابنده از جنس استیل ۳۰۴.....	شکل ۳-۴
۵۲	بازتابنده از جنس فویل آلومینیوم.....	شکل ۴-۴
۵۳	ترکیب پانل های فتوولتائیک.....	شکل ۵-۴
۵۴	کنترلر.....	شکل ۶-۴

۵۵	تغییرات دبی در برابر دور (RPM) در هد های مختلف.....	شکل ۴-۷
۵۵	تغییرات توان در مقابل دبی در دور ۱۶۰۰ RPM.....	شکل ۴-۸
۵۶	تغییرات توان در مقابل هد در دور ۱۶۰۰ RPM.....	شکل ۴-۹
۵۶	تغییرات توان در مقابل دور در هد های مختلف.....	شکل ۴-۱۰
۵۷	ابعاد موتور پمپ.....	شکل ۴-۱۱
۵۷	پمپ مکش سطحی از نوع جابجایی مثبت.....	شکل ۴-۱۲
۵۸	لاگر پیرانومتر و پیرانومتر.....	شکل ۴-۱۳
۵۹	دما سنج TESTO (راست) و Thermocouple Reader (چپ).....	شکل ۴-۱۴
۵۹	شیر کنترل.....	شکل ۴-۱۵
۶۰	مانومتر جهت اندازه گیری فشار ورود و خروج پمپ.....	شکل ۴-۱۶
۶۰	مقاومت متغیر جهت پیش بینی رفتار پانل فتوولتاییک.....	شکل ۴-۱۷

فصل پنجم

۶۳	توان خروجی از پانل های فتوولتاییک در حالت های مختلف قرار گیری بازتابنده نسبت به افق.....	شکل ۵-۱
۶۳	طرح کلی پانل ها همراه با بازتابنده.....	شکل ۵-۲
۶۴	متوسط روزانه انرژی خورشیدی قابل دریافت در هر ماه میلادی بر روی یک سطح صاف در استان کرمان.....	شکل ۵-۳
۶۵	میزان تابش رسیده به سطح پانل در حالت استفاده از بازتابنده در زاویه قرار گیری ۴۵ درجه نسبت به افق.....	شکل ۵-۴
۶۶	میانگین میزان تابش رسیده به سطح پانل در حالت استفاده از بازتابنده در زاویه قرار گیری ۴۵ درجه نسبت به افق.....	شکل ۵-۵
۶۷	تاثیر استفاده از بازتابنده ها بر روی توان خروجی از پانل ها در ۶ متر	شکل ۵-۶
۶۸	تاثیر استفاده از بازتابنده ها بر روی توان خروجی از پانل ها در ۱۶ متر	شکل ۵-۷
۶۹	تغییرات دبی خروجی از پمپ در حالت استفاده از بازتابنده و بدون استفاده از آن در هد ۶ متر.....	شکل ۵-۸
۷۰	تغییرات دبی خروجی از پمپ در حالت استفاده از بازتابنده و بدون استفاده از آن در هد ۱۶ متر.....	شکل ۵-۹
۷۱	تاثیر استفاده از بازتابنده بر روی دمای پانل های فتوولتاییک.....	شکل ۵-۱۰

فصل ششم

۷۵	..... پرتو برخوردی به پانل فتوولتاییک و رفتار آن.....	شکل ۶-۱
۷۶	..... سطح خیس شده پانل به وسیله پاشش آب.....	شکل ۶-۲
۷۷	..... دمای سطح پانل در حالت های مختلف.....	شکل ۶-۳
۷۸	توان خروجی از پانل های فتوولتاییک در حالت های مختلف در هد ..... ۱۶ متر.....	شکل ۶-۴
۷۹	..... دبی خروجی از سیستم در حالت های مختلف در هد ۱۶ متر.....	شکل ۶-۵
۸۰	استفاده از بازتابنده عمودی به منظور افزایش سطح تشعشع رسیده به به ..... سطح پانل های فتوولتاییک.....	شکل ۶-۶
۸۰	توان خروجی از پانل های فتوولتاییک در حالت استفاده از دو بازتابنده	شکل ۶-۷
۸۱	..... استفاده از بازتابنده عمودی در مناطقی با عرض جغرافیایی بالا.....	شکل ۶-۸
۸۲	مقایسه ولتاژ خروجی از پانل ها در موقعیت های مختلف در هد ۱۶ متر	شکل ۶-۹
۸۳	مقایسه جریان خروجی از پانل ها در موقعیت های مختلف در هد ۱۶ متر	شکل ۶-۱۰

فهرست علائم

$A_1 - A_4$	ضرایب تابع جرم هوا، $f_1(AM_a)$
a, b	ضرایب تجربی مربوط به تابش، سرعت باد و برای دمای پانل
AM_a	جرم هوا، تنظیم شده بر اساس ارتفاع
B_1, B_2	ضرائب تابعی زاویه برخورد، $f_2(AOI)$
C_1, C_2	ضرائب تجربی مربوط به V_{mp} برای تابش موثر
C_3, C_4	ضرائب تجربی مربوط به V_{mp} برای تابش موثر
E_b	تابش مستقیم (w/m^2)
E_{diff}	تابش پخششی (w/m^2)
E_e	تابش موثر (w/m^2)
E_{POA}	تابش رسیده به سطح پانل (w/m^2)
I_{mp}	جریان در نقطه ماکزیمم توان
I_{mpo}	جریان توان ماکزیمم در ($T_{cell}=25^\circ C$ $E=1000 w/m^2$ $AM=1.5$)
I_{sc}	جریان اتصال کوتاه
I_{sco}	جریان اتصال کوتاه در ($T_{cell}=25^\circ C$ $E=1000 w/m^2$ $AM=1.5$)
k	ثابت بولتز من $1.38 \times 10^{-23} (j / k.molecule)$
N_s	تعداد سلول سری در پانل
P_{mpo}	توان در نقطه ماکزیمم توان
T_m	دمای پشت پانل ($^\circ C$)

T_{amb}	دمای محیط ($^{\circ}\text{C}$)
T_c	دمای پانل ($^{\circ}\text{C}$)
T_o	دمای مرجع ($^{\circ}\text{C}$)
V_{mp}	ولتاژ در نقطه ماکزیمم توان
V_{mpo}	ولتاژ ماکزیمم توان در ($T_{cell}=25^{\circ}\text{C}$ $E=1000 \text{ w/m}^2$ $AM=1.5$)
V_{oc}	ولتاژ اتصال کوتاه (V)
V_{oco}	ولتاژ ماکزیمم توان در ($T_{cell}=25^{\circ}\text{C}$ $E=1000 \text{ w/m}^2$ $AM=1.5$)
WS	سرعت باد (m/s)
α_{mp}	ضرائب دمای نرمالیزه شده ی جریان ماکزیمم توان
α_{sc}	ضرائب دمای نرمالیزه شده جریان اتصال کوتاه
$\delta(T_c)$	ولتاژ حرارتی، تابعی از دمای پانل
$\beta_{V_{mp}}$	ضرائب دمای ماکزیمم ولتاژ $V/^{\circ}\text{C}$
ΔT	اختلاف دمای بین سلولها و پشت پانل در $1000 \text{ w/m}^2 (^{\circ}\text{C})$
MPPT	دنبال کننده توان ماکزیمم
EVA	لایه ضد انعکاس

فصل اول

مقدمه

۱- انرژی‌های تجدیدپذیر

افزایش جمعیت جهان و در نتیجه رشد روز افزون مصرف انرژی این سوال مهم را مطرح می‌کند که آیا منابع انرژی فسیلی در قرن‌های آینده، جوابگوی نیاز انرژی جهان برای بقا، تکامل و توسعه خواهند بود یا خیر؟ امروزه حفظ سلامت اتمسفر از مهمترین پیش شرط‌های توسعه اقتصادی پایدار جهانی به شمار می‌آید. از این رو است که دهه‌های آینده بعنوان سال‌های تلاش مشترک جامعه انسانی برای کنترل انتشار کربن، کنترل محیط زیست و در واقع تلاش برای تداوم انسان بر روی کره زمین خواهد بود. بنابراین استفاده از منابع جدید انرژی به جای منابع فسیلی امری الزامی است. سیستم‌های جدید انرژی در آینده باید متکی به تغییرات ساختاری و بنیادی باشد که در آن منابع انرژی بدون کربن نظیر انرژی خورشیدی، بادی، زمین گرمایی و کربن خنثی مانند انرژی زیست توده ای مورد استفاده قرار می‌گیرند. بدون تردید انرژی‌های تجدیدپذیر با توجه به سادگی فناوری‌شان در مقابل فناوری انرژی هسته‌ای از یک طرف و نیز بدلیل عدم ایجاد مشکلاتی نظیر زباله‌های اتمی از طرف دیگر نقش مهمی در سیستم‌های جدید انرژی در جهان ایفا می‌کنند. در هر حال باید اذعان داشت که در عمل عوامل متعددی بویژه هزینه اولیه و قیمت تمام شده بالا، عدم سرمایه گذاری کافی برای بومی نمودن و بهبود کارایی تکنولوژی‌های مربوطه، به حساب نیامدن هزینه‌های خارجی در معادلات اقتصادی، نبود سیاست‌های حمایتی در سطح جهانی، منطقه ای و محلی، نفوذ و توسعه انرژی‌های نو را بسیار کند و محدود ساخته است. ولی پژوهشگران و صنعتگران همواره تلاش خود را جهت رفع این مشکلات مبذول می‌دارند.

بطور کلی عمده فعالیت‌های مربوط به احداث پایلوت‌های سازگار با محیط زیست با بکار بردن منابع انرژی‌های تجدیدپذیر و اجرای پروژه‌های مهندسی و انجام خدمات مشاوره‌ای و مدیریت بر طرح‌ها، در چهار بخش ذیل متمرکز شده است:

• انرژی‌های خورشیدی

• انرژی باد و امواج

• انرژی زمین گرمایی

• فناوری هیدروژن، پیل سوختی و زیست توده

در سال‌های اخیر، از میان تمامی منابع انرژی تجدیدپذیر بیشترین میزان توجه به انرژی خورشیدی معطوف شده است. در ادامه به طور مفصل راجع به انرژی خورشیدی، مزایا و معایب آن صحبت خواهد شد.

۱-۲ انرژی خورشیدی

دیر زمانی از آغاز حیات انسانی نگذشته بود که انسان‌ها بسیاری از موادی را که می‌توانستند حرارت خورشید را ذخیره کنند، کشف کردند. استفاده از خورشید و انرژی بی‌پایان آن دوش به دوش تکامل تمدن انسانی گسترش یافته و امکانات آن به تدریج شناخته می‌شد و بدین ترتیب خورشید چون ابزاری در پیروزی انسان بر کره خاکی بکار گرفته می‌شد. خورشید وسیله آتش افروختن و جوشاندن آب بود و انسان خیلی زود راه انعکاس و متمرکز کردن نور خورشید را برای کاربردهای بالا فرا گرفت.

شناخت انرژی خورشیدی و استفاده از آن برای منظوره‌های مختلف به زمان ماقبل تاریخ باز می‌گردد. شاید به دوران سفالگری، در آن هنگام روحانیون معابد به کمک جام‌های بزرگ طلائی صیقل داده شده و اشعه خورشید، آتشدان‌های محراب‌ها را روشن می‌کردند. یکی از فراعنه مصر معبدی ساخته بود که با طلوع خورشید در آن باز و با غروب خورشید در بسته می‌شد.

ولی مهم‌ترین روایتی که درباره استفاده از خورشید بیان شده داستان ارشمیدس دانشمند و مخترع بزرگ یونان قدیم می‌باشد که ناوگان روم را با استفاده از انرژی حرارتی خورشید به آتش کشید. گفته می‌شود که ارشمیدس با نصب تعداد زیادی آینه‌های کوچک مربعی شکل در کنار یکدیگر که روی یک پایه متحرک قرار داشته است اشعه خورشید را از راه دور روی کشتی‌های رومیان متمرکز ساخته و به این ترتیب آنها را به آتش کشیده است .

با تکامل ابزارهای بهره‌گیری از انرژی خورشیدی، درک افسانه‌های اسطوره‌ای انسان از خورشید دگرگون شد. باورهای خرافی و تفکر سنتی درباره خورشید تا سال ۱۶۰۰ میلادی به تدریج از بین رفت و با کنار رفتن هاله سحر و جادو و افسانه از قرن ۱۴ تا ۱۷ میلادی، ابزارهای گوناگونی برای بهره‌گیری از انرژی خورشیدی طراحی و ساخته شد .

در دوران رنسانس ساخت ابزار خورشیدی مانند بسیاری از ابداعات آن دوران غیر عملی و با کاربردی بسیار کم دامنه بود و صرفاً برای افزایش اطلاعات علمی و آزمایش‌های تجربی ساخته می‌شد. اما در قرن هیجدهم این روند تغییر کرد. در این قرن "کوره خورشیدی" که می‌توانست

آهن، مس و سایر فلزات را ذوب کند ساخته شد. در ساخت کوره فوق از آهن صیقل شده، لنزهای شیشه‌ای و آینه‌ها استفاده می‌شد.

این نوع کوره‌ها در سرتاسر اروپا و خاورمیانه به کار گرفته شد. لاوازیه دانشمند بزرگ قرن هیجدهم نیز کوره‌ای ساخت که تا ۱۷۵۰ درجه سانتی‌گراد حرارت تولید می‌کرد. در این کوره یک عدسی ۵۲ اینچی (۱۳۲ سانتی‌متری) و یک عدسی ۸ اینچی (۲۰ سانتی‌متری) به کار رفته بود. درجه حرارتی که این کوره تولید می‌کرد تا صد سال پس از لاوازیه نیز بالاترین درجه حرارتی بود که تولید می‌شد.

در اوایل قرن نوزدهم میلادی انواع گوناگون موتورهای هوایی ساخته شد. هر چند موتور هوای دو پیستونی معروف به استرلینگ برای استفاده از انرژی خورشیدی ساخته شد، این موتور برای بکار انداختن دستگاه‌های صنعت ماشین چاپ، لامپ‌های الکتریکی و حتی آب شیرین‌کن‌ها مورد استفاده قرار می‌گرفتند.

یکی از دستاوردهای مهم‌تر اواخر قرن هیجدهم و اوایل قرن نوزدهم استفاده از گردآور مسطح بود. تاپیش از این تاریخ در کلیه سیستم‌های خورشیدی از گردآور متمرکز کننده نور استفاده می‌شد، اما در اوایل قرن هیجدهم و اوایل قرن نوزدهم بهره‌گیری از گردآور مسطح رایج بود. در این نوع گردآورها، نور خورشید در یک نقطه متمرکز نمی‌شد و به طور یکنواخت بر یک سطح تابیده می‌شد. ساخت این نوع گردآور در مقایسه با گردآورهای متمرکز کننده ساده‌تر بوده، و به علاوه وجود هوای غیرابری برای کاربرد آنها ضروری نیست.

در سال ۱۹۰۷ یک مهندس مبتکر بنام فرانک شومان با استفاده از گردآور مسطحی به مساحت ۲۰۰ فوت مربع موتوری به قدرت ۳/۵ اسب اختراع کرد. این گردآور مسطح برای گرم کردن آب به کار می‌رفت. آب گرم تولید شده با کمک یک مبدل حرارتی، اتر را به جوش می‌آورد و بخار اتر موتور و در نتیجه پمپ متصل به آن را به حرکت در می‌آورد. هرچند این موتور خورشیدی قدرت پیش بینی شده یعنی ۱۰۰ اسب را تولید نکرد، ولی فن ساخت آن از اهمیت بسیاری برخوردار بود.